

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvare, a nesloga sve polovare.“ Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka e pođna.
 Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
 Predplata za poštarinom stoji 18 K u obće, } na godinu
 5 K za seljake } na godinu
 ili K 5—, odn. K. 2:50 na pol godine
 Izvan carvine više poštarina.
 Plaća i stavlja se u Puli.
 Pojedini broj stoji 10 h., zaoštali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
 Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskarici J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Oglasi, pripisani itd. takaj i računaju se na temelju bitnog cjenika ili po dogovoru.
 Novci za predbrojbu, oglase itd. plaća se napatnicom ili položicom pošt. stacionice u Betu za administraciju lista u Puli.
 Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbolje počtu predbrojnika.
 Iko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 347-349.
 Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

„Puzavcem“ Odgovor mriziteljom i progoniteljom glagoljice.

(Nastavak)
 Iz napomenutog popisa župa, jasno proizlazi, da su u zagrebačkoj biskupiji bila dva jednaka bogoslužna jezika t. j. latinski i slovjenški. Zašto je u zagrebačkoj biskupiji pri koncu XVIII. vijeka propala sasvim glagoljica, tomu ima više uzroka. Zagrebačka je biskupija tad spadala pod bačko-kaločku nadbiskupiju. Na sinodu u Taravi god. 1633. zaključeno bi, da se u svim biskupijam ugarskim, dakle i u zagrebačkoj uvede rimski obred. Proti tom zaključku ulož prosvjed prepošt Benko Vinković, koji je zastupao zagrebačku biskupiju. Doznav pako za to biskup zagrebački Franjo Ergel, sakupi sinodu, na kojoj bi zaključeno, da se u ovoj biskupiji pridržati prastari obred, i zamoli papu, da ga odobri. Saznav za taj zaključak i molbu zagrebačke sinode primas ostronski (nadbiskup bačko-kaločki) Petar Pázmány, izvesti papu Urbana VIII., moledi ga, da ga ne potvrdi. Papa usliša njegovu želju, te zaključak zagrebačke sinode proglasi nevaljanim, ništetnim. Proti Pázmány-u ustaje opet zagrebački biskup Vinković, koji god. 1642. sazove u Zagrebu sinodu, na kojoj bi odlučeno, da se stari (slovjenški) obred uzdrži. Pod biskupom Borkovićem između 1673—1687., isto bi zaključeno. Oko zatiranja glagoljice nastojali su pak biskupi zagrebački, Esterhazy (1708—1722.) te Klobouštički (1748—1751.). Domaće k tomu svećenstvo, odgojeno u tuđjim sjemeništim, opojeno, zanešeno za latinicu, zaboraviv na porijeklo svoje i na čas svog naroda, nije marilo za glagoljicu, već se je stidilo i omalovaživalo glagoljaše, te tim prisililo mladae, da prionu uz latinicu. Zagrebačka gimnazija bijaše osnovana sasama u latinskom duhu. U toj nesretnoj školi odgajali su se preziratelji domaće knjige, kojim je osobito jezik staroslavenski bio mrzak, barbarski. Mnogi i mnogi izašli su iz te odnarodujuće kovač-

nice tuđinstva nastojali su, da glagoljsko pismo utamane, jer je to njima bilo na sramotu. Zagrebački sinod god. 1690. pod biskupom Mikulčićem zaključio — čemu se nije čuditi: ut etsacramentalia de alia omnia ceremonialia juxta ritum Ecclesiae Romanae peragent. Napokon pod biskupom Vrhovcem dne 22. septembra 1794. radi nestasice bogoslužnih knjiga, sbog neznanja slovjenštine i protivnosti, zaključeno bi, da se uvede u svu biskupiju latinski obred. Okolnosti dakle prisilile su Vrhovca, da uvede latinicu, a promieniv se okolnosti, istim pravom može se uvesti ponovno prastari obred slovjenški, jer nema nikakvog pravovaljanog uzroka, koji bi se mogao tomu uzprotiviti.

Kad se već od god. 1835. počela buditi idea narodnosti, uz ovaj preokret priione u Hrvatskoj uz svjetlovnjake i svećenstvo. Već u proglasu god. 1848. točka 6. što se tiče slovjenškog bogoslužja govori: „*Buduć da sve duhovne svečanosti moradu smjerati na poučavanje puka, utvrdjenju vjere, na obdjelanje ponašanja, iskustvom pako je potvrđeno, da razumljena disciplinina dublje u srce dira, i više na dobro vabi, nego ikakve forme, koje se samo vide a ne razume, i da se tim načinom isto obučavanje puka olakšava. . . . zato je od potrebe, da se dosadašnji jezik liturgijski zamjeni s narodnim.*“ (Tkalčić str. 95.). Taj proglas popratile su „Narod. Novine“, što se tiče uvedenja narodnog jezika u crkvu: . . . Napominjemo, da je narodni jezik još prije sto godina u zagrebačkoj biskupiji vladao, nu Jezuite znali su ga zamjeniti tuđim, latinskim, zato oni, koji se protivne uvedenju narodnog jezika u crkvu, protivne se ne samo interesom crkve, već i glavi katoličke crkve, papi Ivanu VIII. I zbilja, poslije 200 godina, 5. septembra 1848. prigodom ustoličenja bana Jelčića, tadašnji biskup senjski Mirko Ožegović odpjeva u Zagrebu sv. misu u milom narodnom jeziku. Na ovaj proglas pristane svećenstvo stubičkog, bednjanskog i pokupskog kotara. Na ustuk odgovori biskup zagrebački Haulik u bitnosti ovo:

„*Kat. bi naš kat. puk u istinu zahtjevao slovjenški-mjesto latinice primjene, to bi se moralo od pape tražiti, ali to nemožemo ovršiti, da prosti puk jezgre ne shvati, a utenije vodi razkolu. Kako ćemo onda umiriti puk, nit sa deset bula papinskim? Nek ostane latinski, da se izbjegne većemu zlu.*“ K tomu nadošao je rat protiv Majdara, koji bi napokon sretno dokončan pomoću Hryata, tog spasa Austrije; a narod, još si rane neizličio, zasuo ga absolutizam, te se moralo sutiiti, u kamo li prozhorit o uspostavi liturgije. Ipak našao se neustrašivi muž, biskup djakovački Josip Juraj Strossmayer, koji je u Rimu 1860. pred sv. ocem Pijom IX. ustao na obranu, naime za tiskanje slovjenških bogoslužnih knjiga i naučanje staroslovjenštine.

Kano drugud tako bi i u Hrvatskoj povrćene ustav 1861. i oživi tim tamo opet borba za staroslovjenštinu; osobito god. 1863. prigodom uspomene tisućgodišnjice slovjenške apostolske braće sv. Ćirila i Metoda. Protivnik bio kao i prije tako i sad biskup Haulik. Prvo je ustalo svećenstvo, sisačkog kotara za proslavu tisućgodišnjice. Upravilo je poniznu molbu na dahnovi stol u Zagrebu, da on odredi, da se dostojno proslavi, ili da sami potrebno odrede. Na to Haulik odgovori oštro na jedno i drugo prijateljom zabranjujuć tu smjelost. Godine 1863. zamoli nadbiskupa Haulika „*Društvo za poviest i starine Jugoslavena*“, da pošto će po svoj Hrvatskoj i Slavoniji tisućica na 5. Julija biti proslavljena, blagoizvoli narediti, da i u „*prvostolnoj crkvi*“ zagrebačkoj pod svečanom službom božjom, Epistola i Evangelje staroslovjenškim jezikom odpjevani budu, te da i crkvena glazba slavenskim pjevanjem uspomenu uzveliča. Jedno i drugo bi ovršeno. Poglavarstvo grada Karlovca pitalo je, da se prigodom tisućgodišnjice na dan 5. Julija služu sva misa u narodnim jeziku. Poglavarstvo sisačko išlo je još dalje, te molilo, da se na uspomenu tisućgodišnjice od 5. Julija bogoslužje, osobito sv. misa u svih

župah nadbiskupije zagrebačke ovršava, te ako to za sad nije moguće, da se na dan 5. Julija na vjekovita vremena sv. misa slovjenški čita. Županija virovička pitala je uspostavu slovjenškog bogoslužnog jezika, da se tim krsćanstvo utvrsiti i svijetlost božja većma razprostrani, da se krsćanska nabožnost učvrsti i vrline utvrde. Ona je dokazala kako je uspostava slovjenškog bogoslužnog jezika u trojednoj kraljevini pravo joj podijeljeno i pripoznato po Hadrijanu II., Ivanu VIII., Urbanu VIII., Innocentu IV., kako se to još i danas vrši u primorskim biskupijama. Što je bilo pojedinim odgovoreno, može se zaključiti po odgovoru datom početkoo županiji: „*da je još manje poznat slovjen. jezik vjernim našim, nego li jezik latinski.*“ Haulik to pravo uzkráuje smišćenim, dietinskim odgovorom, vrijednim sažalenja! I zagrebačka županija držala je skupštinu za uspostavu slovjenškog bogoslužnog jezika. Kaptol zagrebački zastupao je kanonik Gjuro Muzler protivnik glagoljice, koji med ostalim reče: „*Držim i molim, da se slava skupština okani, daljnjeg i bezuspješnog viećanja o pitanju strogo crkvenom, da se bogoslužje u svih rimokat. crkvah trojedne kraljevine u slovjenškom jeziku obsluživati ima, da se poziv postavi ad acta, i jedno izjavi, da će se s razloga, rimskom crkvom svih crkava materom i Bogom postavljenom učiteljicom odobrenih, držati latinskoga za bogoslužje najshodnijeg jezika.*“ Opet dietinski, nečastni odgovor jednog kanonika, pa je i pravo, što je sve počelo vikati na tu neslanu doskoticu.

Medjutim sve je ostavilo Haulika. Biskup Strossmayer već je poznat iz govora papi Piju IX., biskupi pak senjski i križevački sami služe se liturgijom slovjenškom k tomu sve svećenstvo pristalo uz preokret. Obranu latinskog jezika zastupao je sami „*Katolički List*“ pod urednikom Horvatom. Jako loša bila mu je obrana, jer je pisanjem svojim pokazao, da je u tom neznao. Pod nasljednikom Haulikovim, Mihajlovićem, okolnosti Hrvatske nisu do-

PODLISTAK

Uzduž i poprieko.

Kao što se utopljenik i slamke hvata, tako se i ja i nadalje hvatam za pero, koje umočeno u crno mastilo, ostavlja na bielom papiru ove tragove. A da ti tragovi ne budu vodoravni, okrećem ga sad lijevo sad desno, većem sad gore sad dole, kadkad što prevučem na opet dalje potežem, dok bielina ne postane i bielom i crnom.

Kao da nebi što imao napisati ovoga puta, kao da mi se pristi odvrenuli — toliko toga probujilo je preko moje glave i mimo mojih usjija. Eto na, prošla je i toli dugo očekivana prva sjednica naše djetete. Prošlo je i predstavljanje našeg prvog građanina i njegov pomno napisani a zatim pročitani sudravni govor djeteti. Po tom govoru sudeć, premda sam ja to kao tyrdoglavac i prije sudio i rekao — nije se ovog puta obistinila ona stara:

„*nova metla dobro mete, jer liberalna načela, koja je novi naš kapetan stavio na bieli list papira i iz njega pročitao, smatram samo kao pročitano, ali još čvršće držim, da duša njegova i srce čuti i drži se ne načela i ustanova liberalnih, već radi za načela čisto talijanska i bori se uz dostojne drugove svoje za ostvarenje ustanova i ideala onih, po kojima bi htio da nas jednog povuku i prebace i preko mosta i preko širokog mora. Naš slatki novi kapetan, taj miljenik zlatne široke porte, zlatne kite na sablji i crno-žutog pojasa; dosada je odglumio majstorski svoju ulogu, naime, da se vlah ne dosjeti, ugnđao kako već trebalo e. k., a najposlije da se pokaže još više crno-zutim umetnulo na trošak e. k. jedan debeli i među onaj e. k. i tako se učinio milim, a od miloga miljenikom e. i k. kamarile, koja ga dizala i podigla, dok ne dodje vrijeme da ga preko svih stepenica na jednom ne pritegne i k materi zemlji (sit venia verbo) — na tleh ne skotrlja.*“

I to će biti, slatki Lovoviko, uz koju kolajnu na izdihotu ruhu, sa šepavom nogom ili skrhanim vratom, nagrada sva!

Važno je za mene, premda se u to mnogo ne ptim, što je i ovog puta zasjedanje naše visoke djetete, sazvano izvan svoj zakonitog sjedišta. Kao da smo prije zajedno šaj pili, ovoga puta smo iste misli bili i ja i njihova presvetlost; jedino su oni dodali da se nada, a to će reći: oni će tako učiniti, da će ove abnormalnosti prestati, t. j. i sielo štupa vladajućih a nametnutih nam krivih bogova, premjestiti u jedino zakonito i naravno sielo u Pulu, po čem ćemo se opet u jednoj misli naći; pak će tada i djeteta biti zakonito pozivana u Pulu, čime će nestati abnormalnosti u i o govora o njima. A što da rečem o patrima provincije? Ništa nova; stari ljudi uvijek staru pjesmu gude: Jovo za novo, ili Istrija Talijanima. A skoro da im nebi krivo dao, da se nebi nalazili na krivom putu, jer vse vriedi jedna talijanska ko-

mentadorija, nego stotina nekih drugih križeva i kolajna. Pitajte gospodina Cam-pitelli-a exkapitana ali ne exkomentadora.

Blaženi komiciji. I Žurnaleto i Popolo i Avenire i Proletario već dugo i dugo ko o čemu a oni o komicijama, kao baha o ustipcima. Nebi mi žao bilo, da se baš radi tih komicija nije dogodio jedan mali „*accident*“, ne sjećam se baš u ovaj čas, tko tako kaže. Dakle i ja ću ostati kod riječi „*accident*“ i reći svoju dalje, samo da ne naskoci na me Proletario, što sam ga nazvao „*malim*“. Ja mislim, da nisam pogriješio upotriebiv „*malim*“; jer prije svega, Proletario je umanjio svojja negdašnja veličinu, što mu se bolje sviđja nositi manje hlatice; Giornaleto se prozvalo „*ko*“, da bude ne samo odielem nego i imenom manji; Piccolo pak, on je htjeo ostati malim ne samo u jutro, nego takodjer i u večer; a pošto proti svemu tomu nema ništa Proletario, s toga i ja slažuć se u ovoj malenkosti s njime, rado upotriebih riječ „*malim*“. A rekao sam prije

upit. Obćinstvo pljeska burno Bennati-u, dočim prečida Spinčića. Za tog prigovora stoje svi zastupnici, koji ostadoše u dvorani, isto i gg. Schwarz i Fabiani, koji razgovaraju vidno o tom događaju. Saborski poslužnici dodjose na galeriju koja se poče vrlo polagano prazniti uz buku i psovanje odlazećih.

Nakon četvrt sata vrati se predsjednik, otvori sjednicu i reče, da je dao zast. Spinčiću riječ misleći, da će ovaj dati kratku izjavu. Zast. Spinčić da je imao staviti upit na predsjednika — i zatim svrši svoj govor, na koncu kojeg zapljeskaše mu drugovi od manjine.

Prisobćenja.

Predsjednik prisobćei, da se je biskup Nagl izpričao ako ne bude mogao k sjednicam. Biskup Flapp javlja, da ne može radi posala k sjednicam.

Zast. Vidulich moli dopust za 8 dana.

Zast. Belli predloži, da se obćinstvu otvori galerija, na što odgovori predsjednik, da nema ništa proti tomu i obćinstvo, koje je čekalo pred vratima, vrati se odmah — izuzam gospođja.

Izbor tajnika.

Saborski poslužnici dieli listiće sa imeni: Polesini i Zarotti. Manjina briše ime posljednjega i napiše: Kompare, koji dobi 8 glasova: izabrana je prva dvojica.

Izbor revizora.

Poslužnik dieli listiće sa imeni: Bennati, Chersich, Cleva, Polesini, Sbiša i Tomasi.

Manjina briše dvojicu i napiše mjesto njih: Mandić i dr. D. Trinajstić, koji dobiše 8 glasova; izabrani su sami članovi većine.

Zatim se je imalo obaviti izbor saborskog odbora, nu predsjednik izjavi, da članovi većine nisu jošje glade osobna složni te da će se taj izbor obaviti u sjednici posle podne u 3 sata.

Prešni predlozi.

Zast. Bartoli sa drugovi, da bi se pospjesele gradnju željezničke pruge Poreč-Kanfanar, da se tim dade narodu zarade zbog loše ljetine.

Prihvataćna je prešnost i sam predlog jednoglasno uz dodatak zast. Tamazi-a, da bi se zbog istog razloga uredilo i gorske potoke.

Predlog zast. Spinčića i drugova glasi:

Prešni predlog:

zastupnika Spinčića i drugova.

Obzirom na izvanredno slabu ovogodišnju letinu i na biedu, koja prieti najvećem dielu pučanstva pokrajine, postavljaju podpisani sljedeći predlog:

Visoki sabor nek blagoizvoli odlučiti: 1. Poziva se zemaljski odbor, da dađe čim veću svotu, koja bi se imala porabiti za nabavu sjemenja, za podporu posve siromašnim i nesposobnim za rad i poglavito za javne gradnje (cestne i vodovne) u pojedinih mjestnih obćinah.

2. Poziva se zemaljski odbor, da u istu svrhu bezodvlačno predloži saboru stanovitu svotu.

3. Poziva se i e. k. vladu i zem. odbor, da se gornje podpore u pravednom razmjeru razdieli među pojedine obćine.

Taj predlog nek se raspravi na temelju § 37. pravilnika zem. sabora Istre sa svimi dopuštenimi kraticami.

Kopar, 21. septembra 1904.

Spinčić, dr. D. Trinajstić, dr. Stanger, Kompare, dr. M. Trinajstić, dr. M. Laginja, Mandić, Andrijić.

Prima se jednoglasno prešnost i sam predlog bez rasprave, jedino zast. Campitelli reče, da podupira predlog.

Prisobćenja.

Predsjednik javlja, da je zast. Kozulić javio, da nemože radi raznih posala do subote na sabor.

Isti predstavi g. Stjepana Vidačića, stenografa, pridijeljenoga vladinom povjereniku. Zatim digae sjednicu.

Nastavak sjednice.

U 3¹/₂ sata po podne otvori predsjednik sjednicu kao nastavak dopoldnašnje, te se je odmah prešlo na

Izbor odbora:

1. Financijalni odbor. Po dogovoru bijahu izabrani u taj odbor zast. Andrijić, Belli, Bubba, Kozulić, Campitelli, Sbiša, Zarotti sa svimi glasovi.

2. Političko-gospodarski odbor: Bartoli, Bennati, Bubba, Stanger, Ventrella.

3. Školski odbor: Bennati, Costantini, Spinčić, Varetto.

4. Poljodjelski (agrarni) odbor: Davanzo, Mianich, Polesini, M. Trinajstić, Venier.

Prisobćenja.

Predsjednik prisobćei razne izvještaje, molbe, račune i druge podneske, koje se upućuje odnosnim odborom.

Zatim zaključi sjednicu oko 4¹/₂ a za buduću pozvati će zastupnike pismeno.

Velološinjaska irredenta na poslu.

(Nastavak)

II.

Radi ovakvih prilika posve naravno, da ovdje nije niti moglo biti prave i živahne izbornog borbe, kako to običaja biti po ostalim krajevima naše Istre. Gledalo se je sa strane naših ljudi samo da ostanu „status quo“, to jest, kako je do danas bilo: da se naime u zastupstvo, naročito na čelo obćine, ne uvuku agenti talijanske „irredente“. Prevelika čežnja za pogubnim mirom, slogom i komoditetom, neda ni danas još našim ljudem, da ustanu odlučno proti širenju pogibeljno za nas talijanske „kulture“. Ova „šaka „Talijana“ poznavajući tu slabost naših ljudi, pripravljaju je putove svojim osnovama. Čežnja da jednomo već i Veli Lošinj padne u krilo talij. „irredente“, podupirane izdašno od talijanskog političkog društva, nije dala ovim ljudem mirno spavati, — pak su snovali, kako će, bilo kojim načinom, okoristili se nehajem i dobroćudnošću naših ljudi, te se dočepati uprave na velološinskoj obćini. — Izbori su pred vratima, a reći bi, da se nitko ne miče. Od naših dvojica, trojica predlagali i tople zagovarali, neka bi se započelo samostalno sa naše strane štogod radili, ali njihovi pozivi razbili su se o lošinjki obzir i o čežnju za pokojem i političkim neradom. „Talijani“ znajući, da podju li otvoreno svojim kartama van i sanii o sebi, neće postići ništa, već će se samo smrtno osramotiti, gledali su kako da naše prevare. To im je žalbilože donjekle i uspjele. Oni su nanjušili, da se naši slabo zanimaju za obćinske izbore, — pak da ih nebi oni svojom otvorenom agitacijom probudili iz sna, uvjeravali su naše ljude, kako se tobože ni oni ne miču, dok su potajice radili i sačinili već bili plan, kojim će naše nasamariti. Glavni raznositelj te neistine bio je mjestni liečnik. To je bila prva neistina, kao uvod tolikim drugim prevarama kod ovih izbora s njihove strane.

Osm dana pred izbore sazva je zamjenik odstupivšeg načelnika u obćinsku kuću izbornike, da se svi bez razlike političkog mišljenja, dogovore o kandidatima za obćinsko zastupstvo. Kako savizatelj toga odbora spada među takozvane tobožnje neutralce, a inače je duševni slabik tako, te neznamo bili se u čitavoj Istri našlo takovog političkog neiskrenjaka — nekog od nas pobojali se odmah, nije li taj čovjek stavljen van od naših „irredentasa“ za figuru i oruđe, kojim će moći naše ljude nasnubiti. Istina, sve prividnosti onaj čas bile su proti tomu mišljenju, — jer taj gospodin znađe do

savršenosti igrati ulogu neutralca, bezprisanoga čovjeka, on se pače pričinjao kao da naginje k našoj strani. Ali sve činjenice zbivše se kasnije, pokazale su, da je bojazan glade njegje bila opravdana.

Tom pozivu odazvao se je dosta neznanat broj izbornika, jer naši ljudi na žalost ne shvaćaju još veliku važnost obćinskog izbora, te pokazuju vrlo malo mara za javne poslove. Naši pak „Talijani“ imajući već stvoreni plan u glavi, pokupili su ono nekoliko raznimi obzirima vezanih ljudi, koji su imali kao pokorno kimati na svaki njihov mig. Čim smo vidjeli na taj sastanak doći, uz kap. E. Bušanića i dvojicu doglavnika njegovih, strastvenog odpadnika popa i ravn. učitelja J. Scarpou i dr. Susića, — bio nam je jasan njihov plan: bili smo uvjereni, da će se obistiniti ono, na što smo mi naše često upozorivali, da će „Talijani“ naime ovaj put osim Bušanića gledati proturati još i oru dvojicu ljuto zagriženih „Talijana“ u zastupstvo. I ne prevarismo se.

Savizatelj predizbornog tog sastanka, bio je već prije toga upozoren, da će naši ljudi pristati na dogovor, te glasovali za predložene kompromisne kandidate, ali uz uvjet, da pod nijedan način ne smiju u zastupstvo doći spomenuta dvojica „Talijana“, — jer su s jedne strane inostranci, a s druge strastveni mrzitelji svega, što po hrvatstvu i samo miriši. — U tom je bio slozan sav narod, osim dakako Bušanića, ove dvojice i njihovih podrepnika. Da ova dvojica uživaju u narodu obće nepovjerenje, to moraju, hoće, neće — i oni sami priznati, a to su često, pa i ovom prilikom, izkusili. Obćeniti je bio vapaj: tudjinaca nećemo u zastupstvo!

Razlog ove obće protivnosti Lošinjana proti tudjincem, ima se tražiti ne samo u strastvenom talijanstvu ove dvojice, već i u tom, što je Lošinjane izkustvo naučilo, da ako je kada došlo do nemira i nesloge među njima, da je ta uvijek imala svoj izvor u ovakim ljudima. Stranci sami po sebi nisu zlo po jedno mjesto, jer vriedni i čestiti mogu mu koristiti a i koristile mu mnogo — ali koji dolaze u mjesto kao bezobzirni širitelji tudjinske jedne politike, te ljuti progonitelji domaćih svetinja i običaja, ne mogu nikako predobiti za sebe poštene i značajne domorođce. — Sedamdesetih godina prouzrokovali su baš ovakvi ljudi u ovoj obćini najveće nemire. Radi toga bilo je poslije tog vremena za Lošinjane pravilo, da stranca ne biraju u zastupstvo, i od tog pravila, u koliko je nama poznato, do ovoga puta nije se odustalo.

Savizavac dakle tog dogovora znao je vrlo dobro za ovo javno mnijenje o strancima u obće, a napose o spomenutoj ovoj dvojici, pa je u dogovoru s nekujima od naših sastavio listu kandidata, koju da će na tom sastanku predložiti sakupljenim na prihvat. — Medjutim on se toga držao nije, a zašto ne, vidjeti ćemo kasnije; osaki bo bio bi pomeo račune „Talijana“, a on — jer su ga valjda odmah poslije toga oni na svoj način znali privezati uz se — kao njihovoru oruđe nije to smio učiniti. On je naprotiv predložio, neka se pojedinci dignu i neka svaki imenuje svoj želji dva kandidata. Zaista originalan izum! „Talijani“, očito po dogovoru, ustajali naglo jedan za drugim i predlagali sve po dva kandidata, najprije dakako sve svoje generale, a onda njihove podrepnice. Na obće začuđenje predložili uz kap. Bušanića i ova dva stranca. Što se nisu toliko godina usudili, — usudili su se ove sada, jer su se vidjeli, da će im to radi mljčanosti i slabe energije naših ovo godine još najlaglje poći za rukom. Ono malo naših, što bilo prisutno, gledalo samo u čudu, i pitali se, što će te reći da se na jednom ti tobožnji Talijani, kojim je dobrobit našega deveta briga, stali toliko naprezati, da dodju na obćinu.

Drugi pak, koji su mogli težkom mukom doći do riječi, predložili su i nekoliko naših. Tako je narasao broj tih predložnika do 40. Najposlije, uvidjajući dobro kamo to smjera, izjavivše dvojica ondje prisutnih najuglednijih predstavnika hrvatske stranke, da oni absolutno ne mogu dopustiti, da se u obćinu uvuku: spomenuta dva protivnika nam inostranca, pa da ako do toga dodje, da će se na mandatu zahvaliti, — te im bome i odbrosili zašto toga neće. „Talijani“ se preplašili, — jer su znali, da ako podju otvorenim kartama pred narod, da im je igra izgubljena, — te da ako bi primjer ove dvojice najboljih obćinskih zastupnika, sledila samo još nekolicina zastupnika, da bi ih narodno ogorčenje pobacalo iz svoje sredine, jer osjećaju dobro, da bi puk sve prije volio, nego njima izručiti upravu svoje obćine. — Stali su radi toga pomirljivo izćicati, kako im je tobože na srcu dobrobit mjesta, i kako treba inteligentnih ljudi na obćini itd. Pomno su sakrivali stranačku „irredentsku“ svoju politiku, koja im je bila pred očima.

(Sledi.)

Franina i Jurina.

Fr. Tako te acionari talijansko-poprdilskih vapori dobit nazada beći.

Jur. Namor će neki ter neki, samo ako nebudu svi od komitata storili, kako j' storil neki već jedan od njih.

Fr. A ča j' to storil?

Jur. Lepo j' zapisal naprvo sve svoje svojejeni.

Fr. Če l' mu pak ta valjat?

Jur. To će pak sud povedet.

Fr. Ča da su morali bezat iz diele?

Jur. Sa!

Fr. Ki?

Jur. One gospe i ona gospoda (al gospodski fakini) kem su dobri hrvatski beći a ki neće da čuju hrvatskega jezika. Mej stranemi bil je i dolur Ettore Costantini.

Fr. A ča j' šal tamo iskat?

Jur. Vaj si ga. Prej je negde prihajal Krstić, a sada prihaja Ettore Costantini.

Fr. Trebe da mu j' za suštituta.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izborni sastanak u Medullnu. U nedjelju dne 2. oktobra u 4 sata poslije podne obdržavat će izborni odbor hrvatske pučke stranke u Puli, izborni sastanak u Medullnu. Pozivlju se svi koji hrvatski čute, kojima srce tuče za svoj materin govor i rod slavni hrvatski, da pohite na ovaj sastanak, gdje će čuti u svom materinskom jeziku govore onih ljudi, koji sve svoje sile posvećuju i žrtvuju i dušom i tijelom rade za bijedni od talijana ugnjetavani istarski puk. Svatko dakle, koji može, u nedjelju u Medullnu, osobito vi braćo, koji ste iz sela blizu Medullna.

Izborni sastanak u Štinfjanu ili bolje rekuć prijateljski dogovor, obdržavao se prošle nedelje po podne. Akoprem izbornici nicesu znali za taj sastanak, to se za čas izkupilo sve što je živa u Cukonovu gostionu. Vidim, da prigovarate, urecite

je istu kod zakladne imovine za K 5485-70, te se u veselom društvu sjeliše i rase a ukupna društvena imovina snizila se je — učeće se siromašne mladeži — zakupiv za od K 14732-22 na K 11886-27.

U dosadanjih pet godina izdalo je društvo za podporu djakom i nabavu knjiga ukupno K 71385-58.

Glavna je skupština odobrila rad i izvršenie odbora. Podjednako je odbor izvjestio o stanju zaklade za gradnju djackog doma u Pazinu. Upisano je do konca julya tek god. prinosa od članova ustanovnika i utemeljitelja ukupno K 22.200, od kojih je takodjer jurve uplaćeno K 19028-66.

Dodav k ovim prinos darovatelja sa K 2376-29, dobiva se ukupni prihod od K 21404-95. Od ovog prihoda je izdano K 6930-56 za dobavu zemljišta, K 506-44 za upravne troškove, a ostatak uložen je korisno.

Sa burnim živio-klici prihvatilo se priobćenje, da je za tu svrhu doprinesao preuzv.-biskup Strossmayer K 6000.

Podrobnije izvješće i o toj zakladi izdati će odbor posebice tiskom.

Iznajuč ove kratke podatke o djelovanju tog relevantnog za naš društva, nemožemo a da ga što toplije ne preporučimo blagohotnosti svih prijatelja narodne stvari u Istri. Ustanova je ovo, na kojoj dandanas slovi obstanak i razvoj jedine naše srednje škole, a po tomu i naš narodni život u ovom kraju domovine. Broj djaka otvaranjem novih razreda postepeno raste, a prema tomu i potrebe. Tko imade dakle srca do ovog odtrgnutog kraja miše nam domovine, neka se sjeli kadikad „Djackog pripomoćnog društva u Pazinu“ i njegove svete zadace.

Porečki kotar:

Iz Kaštelira. Pred mjesec dana rekao nam je iz oltara razfzratar Marko ovako: „Ja ću mašiti tri Maše za komun da vas tuča ne potučje. Ja plaću nepitam, biti ću zadovoljan ako mi svaki kmet done se po jedan ili po dva kila grozdja za susiti“. Sledeće nedelje javio nam je ovako: „Ja sam svoju dužnost učinio, a sada učinite vi vašu“. — Treba znati da naša župa ima 250 kućegospodara.

Fra Marko računao je: ako mi svaki gospodar donese po jedan ili po dva kila grozdja doneti ću za tri Maše oko četiri kvintala najljepšega grozdja, što iznosi u novcu okruglih sto kruna. — To je najnoviji aparat za musti i stričj svoje stado; i na takav izum morao bi razfzratar Marko uzeti patent; a ostali svećenici porečko-puljske biskupije koji žele, a la razfzratar, na tuđja pleća živiti, morali bi si nabaviti taj vrlo koristan stroj. — Razfzratar Marku nije dosta jedna stotina hektolitara vina što će mu ih puk dati za dohodak (primicije), treba mu još nekoliko hotiljskoga Pfui! Sramola! To je nedostojno svećeničke časti. — A. vi. Kaštelirci — zavalite Bogu, a ne plaćajte razfzrataru što vas tuča nije potukla ove godine; i domislite se da vas je prošle godine potukla na 16 septembra uprav one noće kad je razfzratar Marko za prvi put u Kaštelirskom farozu spavao. Toliko na znanje i presvj. biskupu Flappu i porečko Ordinarijatu.

Koparski kotar:

Iz Klenošćaka — občina Buzet — pišu nam početkom o. m. y) Po davnom običaju proslavili smo i ljetos u našem selu svečanim načinom blagdan našega zaštitnika sv. Roka. Kod svečanosti sudjelovalo je preko 2 hiljade duša, što je jasan dokaz koliko štuje naš narod tog božjeg odabranika.

Crkvenu svečanost obavije vič. gg. svećenici Klun iz Bresta, Vrba iz Lanišća i Tonković iz Sluma, te je koli u crkvi toli vani vladao uzoran red i mir, što služi na čast našem pobožnomu puku.

Tom prigodom susaše se pod rodoljubnim krovom Antuna Bradelića, mjestnog župana i obč. savjetnika nekoli naši rodoljubi za njegovim gostoljubivim stolom,

*) Zakasnilo radi prostora.

sa preziorom odbili bilo kakav čin milosti od strane saborske većine.

Vladinim listovom odgovaramo u kratko, da neodvisi toliko od saborske većine poboljšanje nesnosnih odnošaja u istarskom saboru, kojim od njihovih patrona t. j. od same vlade. Kad bude c. k. vladā ozbiljno željela i odlučno htjela, da nastanu dobri i spoaljivi odnošaji izmedju saborske većine i manjine — dogoditi će se to preko noći. — Još jednu.

Glasilo saborske većine, tršćanski „Il Piccolo“, govoreć o uvjetih, pod kojimi bijahu izabrani članovi saborske manjine u odbore, t. j. da će i oni u odborih razpravljati talijanski, da je tim manjina priznala svojevrijedno talijanski jezik kao jedini razpravni jezik u saboru. Mi neznamo po kojoj logici je mogao doći rečeni list do tog zaključka. O tomu se nećemo s njimi natezati — jer znamo, da naši zastupnici neće sami sebi pri zdravoj pameti potpisati smrtnu odsudu. U ostalom najbliža budućnost pokazati će onom listu i njegovim istomisljenikom, da su se varali.

C. kr. vlada i c. kr. Talijani. I povodom prve sjednice ovogodišnjega zasjedanja moglo se je opaziti kakav je odnosaj izmedju c. kr. vlade i c. kr. Talijana. Pod ovimi posljednjimi mislimo gospodu talijanske stranke sa na čelu njim s jedne strane dr. Rizzi, s druge strane dr. Bennati, za koje se je često u javnosti iztaklo, da su c. kr. zastupnici. Predstavnik c. kr. vlade dvorski savjetnik i zamjenik namjestnika Njegovoga Velikanstva cesara i kralja poslie svoga talijanskoga govora, govori slovenski. C. kr. zastupnici buće na to stolicom i jezikom i lupanjem, čim daju znamenaje galeriji, da i ona to čini, kako i čini. Predstavnik c. kr. vlade probliedi, nesnalazi se pravo — drugi predstavnik c. kr. vlade je uz njega, al on o svoj demonstraciji proli prvomu predstavniku c. kr. vlade mezna ništa, nit službeni korespondenčni biro, nit od c. kr. vlade popudipirani „Piccolo“ ne pišu o tom ništa. Galerija bući jer tako daju takt c. kr. zastupnici; c. k. zastupnici buće, jer je tako drugo umjetno skupljenoj galeriji i jer to tobož hoće javno mienje talijansko. Al to nesmije da saznade vanjski svijet, nesmije da saznade c. kr. središnja vlada i tko je nad njom, jer što bi onda rekla o svojih miljenicih, o svojih Benjaminih, ob onih kojih mnogi su njezinom pomoći izabrani? Svoj postupak, kojim prezira hrvatski jezik i narod, sladki dr. Rizzi opravdava tim, što tako hoće talijanski zastupnici, „unjerjeniji“ medju ovimi, tim, što tako hoće radikalniji medju njimi, svi, jer tako hoće občinstvo na galeriji i javno mienje u obće. Sve to daju piti predstavnikom c. kr. vlade, i oni to ispijaju, i prema tomu rade, veleć da bi inače bilo žlo. Neće da vide, da je to sve umjetno sklepano.

Oni su kadri reći vladinim ljudem, da i onaj galerija ne bući radi toga, što n. pr. Spincić govori hrvatski, nego radi toga, jer govori žestoko. I vladini ljudi će njim i to vjerovati, i neće se već nit sjeliti, da su talijanski zastupnici i občinstvo na galeriji hip prije bućili i ropotali na hrvatski govor c. kr. čovjeka, koj nije govorio žestoko, nego jako liho, toliko, da se je razabralo, da govori slovenski.

Tako zahtjeva odnosaj izmed c. kr. vlade i c. kr. Talijana. Ona već davno poznata i rabljena „aprofittiamo dell' accieciamento dell' i. r. governo“ daje se još uvijek s uspjehom rabiti u Istri!

Neć se približe. Kada je predstavnik c. kr. vlade predstavljao dne 21. decembra 1904. dra Ludovico Rizzi kao novoimenovanoga zemaljskoga kapelana i pozdravljao sabor, i dok je govorio talijanski, sav sabor, kao i galerije, bio je miran. Čim je isti predstavnik c. kr. vlade počeo isti govoriti slovenski, počeli su ropotali gospoda zastupnici istrijanske talijanske stranke, a za njimi ljudi, kojim je sabor-

ski ured sa na čelu Rizziem dao ulaznice. O tom suti i „Piccolo“ i novine c. kr. vlade. Nek se to približe. Složni su i tu. Ni prvi ni drugi neće da postavu u slabo svjetlo svoje odabranike „unjerene“ zastupnike. Neima se znati što čine proti predstavnikom c. kr. vlade. Daje se u svijet samo ono, što čine proti zastupnikom hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre — a ne i ono, što čine proti c. kr. vladi, njihovoj zaštitnici. Tako sakrivaju i sramotu svoju samo da zaštite pred svijetom svoje ljubimce — Talijane!

Kranjsko-primorsko šumarsko društvo u Ljubljani oglosom od 20./8. 1904. br. 3616 donosi na javno znanje, da ustanavlja u Pazinu tečaj od osam nedjelja za uzgoj šumarskog paziteljskog osoblja naukovnim hrvatskim jezikom.

Natjecatelj, koji kani biti primljen u istom tečaju, morati će sastaviti vlastitom rukom napisanu molbu, te ju proslijediti c. kr. kotarskom poglavarstvu, kojemu pripada, i to 1. novembra t. g.

U istoj molbi imati će dokazati dočitočno priloziti:

- 1) da je navršio 17 godina;
- 2) da je izvršio pučke ili gradjanske škole i da je vješt u pismu i računstvu;
- 3) ljekarsku svjedočbu, da je od zdrave sastavi i tjelesno sposoban za šumsku službu;
- 4) svjedočbu čudorednosti i dobrog ponašanja;
- 5) svjedočbu siromaštva, a to u slučaju, da bi natjecatelj tražio, da mu se udjeli podpora (stipendij) sa strane društva. Upitna svjedočba mora biti potvrđena od c. kr. kotarskog poglavarstva;
- 6) obveznicu roditelja, bližnjih srodnika ili pomoćnika tražitelja zakonitom potvrdom jednog bilježnika ili od občine, kojim se oni obvezuju, pružiti istomu potrebita sredstva uzdržavanja kroz doba, što će trajati tečaj, a to u slučaju da mu bude ili ne udjeljena podpora.

Navedena podpora, koja će biti udjeljena pojedinim siromašnim polaznikom tečaja, iznositi će 100 do 120 kruna. Tečaj početi će 3. jenara 1905.

Gospodarsko vieće za Istru i naše zadruge. Poznato je našim čitateljem, da naše kotarske gospodarske zadruge (kmetijske) nisu sudjelovale već više godina pri skupštinah gospodarskog vieća za Istru u Poreču (consiglio agrario). To je bilo zato, što gospodarsko vieće nije hajalo za dopise u hrvatskom dočitočno hrvatskom jeziku u kojem se služe naše zadruge, a ni drugačije nije bilo koristi od njega, ni mira u Poreču, gdje se drže skupštine Gospodarskog Vieća za Istru. — Prije svake skupštine postale bi naše gospodarske zadruge (Krk, Volosko, Kastav, Materija i Dolina) prosvjedno očitovanje podkriepjeno sa razlozi radi kojih ne sudjeluju.

Prije nekoliko mjeseci imenovan je predsjednikom gospodarskog vieća za Istru veleposjednik markiz Juraj Polesini, koj se sam razumije dobro u gospodarstvo, mirne je čudi a po svojih naukah i putovanju čuo je i vidio mnogo toga, što bivši predsjednik Campitelli stariji čovjek ne bijaše proučio ni vidio. Povrh toga imenovalo je gospodarsko vieće pred malo vremena tajnikom čovjeka, koji pozna dobro takodjer hrvatski jezik. Napokon je i u Poreču nastao mirniji život, tako da bar članovi gospodarskog vieća nisu na ulici uznemirivani.

Te okolnosti g. „mjenije položaj budi koliko na bolje, te su zato prošli utorkom došli na skupštinu gospodarskog vieća za Istru u Poreču takodjer predsjednici naših gospodarskih zadruga i to: za Krčku pred. M. Oršić, za Volosku V. Tomičić, za Kastavsku dr. M. Laginja, za Materijsku pred. M. Rogić, za Dolinsku J. Pangerc, za Buzetsku Fran Flego (ovaj mjesto odstupivšega predsjednika Draščića).

Odmah nakon otvorenja i pozdrava predsjednikovog dale su naše zadruge izjavu, u hrvatskom jeziku, koju je u ime svih

pročitao g. Fran Flego. Ni predsjednik ni talijanska većina nisu u istoj skupštini ništa prigovorili, a kako će se vladati u buduću, predsjedništvo i većina, prema onomu postupati će i naše zadruge.

Izjava se glasi:
 „U ime onih gospodarskih zadruga koje se obzirom na svoje članove služe hrvatskim, dotično slovenskim jezikom, čast mi je dati sljedeću izjavu:

Predma žalimo, da je predsjednikom gospodarskog vijeća izabrana osoba, koja nepozna jezik većine seoskoga stanovništva Istre, ipak poznajući njegovu praktično znanje u gospodarstvu i njegovu susretljivu čud, tvrdo se nadamo, da se hrvatskomu dotično slovenskomu seoskomu stanovništvu Istre, neće činiti od strane agrarnog vijeća nikakve krivice u pogledu jezika, a to tim manje, što novo imenovani tajnik pozna posve dobro također hrv. jezik.

To s naše strane nije nikakvo političko pitanje, nego je u naravnih zakonih utemeljeno pravo i jedino pravi način, da čim više naših seljaka dobije zgodu i dobru volju za snajdelovanje u svakom pitanju koje se tiče napredka na gospodarstvenom polju u ovoj pokrajini.

Tom izjavom zastupnici gospodarskih zadruga gore navedene vrsti, pristupaju opeta glavnim skupštinam agrarnog vijeća, pridružujući si svaki daljnji korak, koji jim se bude vidio shodan, za slučaj, da se spomenuto njihovo očekivanje u primjerenom roku nebi ispunilo.

Porč, 27. septembra 1904.

Fran Flego.

Izjava.*)

Izjavljam, da ne smatram istinitim, da su gospoda načelnik veprinački Angelo Stiglich i obćinski prisjednici primili od poduzetnika gradnje ceste S. Jelena — Sv. Petar Vinka Dubrovića svotu od K 2300 u ime podmiđivanja, da radnja bude njemu povjerena.

Ako sam to pripoviedio komu, nisam učinio u zloj namjeri, pošto spomenutu gospodu smatram tako poštuena, te se nebi dala nikakvom svotom podmititi.

Josip Marčelja.

*) Za sadržaj i formu ovakvih sastavaka uredništvo ne uzimlje nikakve odgovornosti, izini one zakonom određene. — Ur.

Svoji k svojim!

Skladište pokućstva

goričko-solkaško

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućstvo izradjuje se samo u peči izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji. Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

*****

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom obćinstvu, da ima na raspolaganje svakovrstnog sliža, skalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bieličastog mramor-kamena uz siledeće cienie:

I. Sliži u debiljini od 8—12 cm učinjen sa česljem za postavu na mjesto po m² K 5.—

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4.40.

III. Kapnice (grandalij) za krovove po metru K 1.—

VI. Skalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene koli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinčić.

Anton Lovrinčić pok. Josipa

*****

Javna zahvala.

Svim prijateljima, znancima i rođacima, a napose čestitim članovima Štinjanskog Konsumnog Društva, koji su bili na sprovedu zastupani u velikom broju i time izkazali iskreno sažaljenje odpratišvi do hladnoga groba moju premilu rano izgubljenju ženu

Katarinu Cukon rođ. Peruško.

Ujedno izrazuje ciela obitelj najdublju hvalu također svima onima, koji nam izkazahu sućut i sažaljenje, osobito pak onima, koji joj za njezine dugotrajne bolesti pomogli nastojahu, navlastito našem velebrjednom duhovnom pastiru Anđelu Krajnoviću, koji ju je čećke pohadjao, bodrio i tješio svetolajstvima naše svete vjere.

U Štinjannu, dne 21. rujna 1904.

Mate, Karlo, Anton, Marija, Mihovil Cukon, Mihovil Cukon, djeveri, jetrva, svekrva, suprug.

Javna zahvala.

Prigodom smrti nezaboravnog nam oca

JOSIPA STIHOVIĆA,

najljepše se zahvaljujemo svim onima, koji su nam prisustvovanjem ili drugučije svoju sućut pokazali. Osobita hvala lindarskom puku i onoj gospodi iz Pazina, koji su suznom okom pratili smrtne ostanke dragog pokojnika sve do groba.

Lindar, 24. septembra 1904.

Braća Stihović.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ova glasovita i nenadkriljiva kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i unutarnju porahu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogalu i rukalu, te izljeće svaka glavobolja. One nedostizivo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odlažaju naduhavanje, boli i grčeve, posjepuju bolju probavu, čiste krv i cievca. Prognoza velike i male silice, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrupavosti i promuklosti. Lieća sve bolesti jetrah i sluzne te koliku i trganje u želudcu. Prognoza svaku gromicu i sve bolesti od gromice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i mardona, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradini.

Uljanskoj ulici seljačkoj kući. Dohiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29** pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje napred ili poznaćem. — Manje od jednog tučeta (12 boćica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tučeta (12 boć.) 4 K, 2 tučeta (24 boć.) 8 K, 3 tučeta (36 boć.) 11 K, 4 tučeta (48 boć.) 14.60 K, 5 tučeta (60 boć.) 17 K. — Posjedujem licencu i tučeta priznanica, da ih nije moguće ovdje likati, zato navadjam samo imena neke gg. koja su se osobitim uspjehom potrohjavali **Kapljice sv. Marka** te podpoznano odpravice: Iv. Bardinčić, učitelj; Janko Kisačić, kr. nadlogar; Stj. Boričić, župnik; Ilija Manić, opantar; Sofija Vukelić, šilica; Jožo Seljančić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4.90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uštrano svieće iz gori imenovanog voska, ukrašeno u reliefu sa zlatom, obćinim crviciem itd. . . . . kg. po K 8.—
 Isto ukrašeno s odličnijim crviciem
 Tamjan lagrima, najljiliji 2.40
 grana 1.20
 Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čist vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimov steni (Mijli) i stakla za vječnu lud. — Isto tako vesak pilonice (stolni) i navadali, uz vrlo nizke cienie.
 Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. obćinstvu najpozniznije,

Vošćeni ovitki, bijeli i bojadisani . . . kg. po K 4.90
 Isli okrašeni s cvjetom i zlatom . . . . . 8.—
 Svieće za božićno drvo u 6 boćah . . . . . 8.—
 Voštene svieće tarcu. I. austr. sastav 4.40
 Svieće i tarcu. I. talijanski sastav . . . . . 3.—
 II. 2.40
 Vošćeno platio za oltare, metar 2.40

J. KOPAČ, vošćarica u Gorici.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liškovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalifko-muriatitna-litijaska kiselica, vrlo bogata ugjićnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudcačnog, plućnog, glistnog i svih drugih katara, proti hemeroidima (platinu žil) kod boli bubrega, mjehura, kamena, šćetne bolesti, zmatih i nateklih jetara, isparavice i mnogih drugih bolesti. Prokubano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirane ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.
 Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrele Apatovačke kiselice“
 ZAGREB, Illica broj 17.

Dohiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirdoljia, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrughih diekova jedan ili više po kruna 20.
 Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
 Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložanja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.
 Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
 Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati p. p. i 3—7 sati osim julyia i augusta mjeseca od 9—12 prije pudne.
 Društvena pisarna i blagejna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
 Ravnateljstvo.